

CİLT 2

BAHAR 1414/1994

SAYI 1

**İSLÂMÎ
SOSYAL
BİLİMLER
DERGİSİ**

inkilâb

Amerikalıların İslâm'a Karşı Tavrı: Ülke Çapında Yapılmış Bir Anket*

Giriş ve Metodoloji

American Muslim Council anketi John Zogby Group International Şirketi (New Hartford, New York) tarafından 16-23 Mart 1993 tarihleri arasında yapılmıştır. Zogby Group'a ait bürolarda çalışan tecrübeli anketörler toplam 905 yetişkin bireyle telefon görüşmesi yapmıştır. Ankete katılanların bölgelere göre eşit dağılımını sağlayabilmek için, gelişigüzel seçilen örnek kütleler tabakalanmıştır.

Örnek kütle, rehberde bulunan ve bulunmayan numaralara eşit şans tanımak amacıyla tuşları tesadüfî seçme yöntemiyle seçilmiştir. Birbirine bitişik haldeki kırksekiz eyalatte bulunan bütün bölge kodları temsil edilmiş ve her eyalet nüfusuyla orantılı olarak ankete yansıtılmıştır. Telefon görüşmeleri hafta içi akşamları saat 4:00'den 9:00'a kadar olan bütün zaman dilimlerinde, Cumartesi günleri sabah saat 10:00 ile akşam saat 5:00 arası, Pazar günleri ise akşam saat 5:00 ile 9:00 arasında yapılmıştır. Bağlantı kurulamayan evler üç defa daha aranmıştır.

Örnek kütle özellikleri aşağıda açıklanmıştır:

* "American Attitudes towards Islam: A Nationwide Poll," *AJISS*, Vol. 10, No. 3 (Fall 1993), ss. 402-407.

	<i>Grup</i>	<i>Adet (Frekans)</i>	<i>Örnekleme Yüzdesi</i>	<i>Hata Payı</i>
	Toplam	905	100.00	3
BÖLGE	Kuzeydoğu	220	24.4	6
	Güney	278	30.8	6
	Great Lakes/Merkez	261	28.9	6
	Batı	144	15.9	8
YAŞ	18-34	281	31.1	6
	35-54	366	40.5	5
	55+	257	28.4	6
EĞİTİM	Lise Mezunu veya Daha Düşük	318	35.1	6
	Üniversiteli	353	39.0	5
	Üniversite Mezunu +	234	25.9	6
	Katolik	204	25.8	7
DİN	Protestan	392	49.5	5
	Yahudi	30	3.8	-
	Müslüman	7	.9	-
	Diğer	100	12.6	9
	Bir Dine Mensup Olmayanlar	59	7.4	-
GELİR	<\$ 25.000	225	31.5	6
	\$ 25.000 - \$ 49.999	288	40.4	6
	\$ 50.000 - \$ 74.999	135	18.9	9
	\$ 75.000 +	65	9.1	-
CİNSİYET	Erkek	382	42.3	5
	Kadın	522	57.7	4.5

Bütün demografik altgruplar gerçek sayım (kütle) özelliklerinin hata payı dışına çıkmadığı için ağırlıklar hesaba katılmamıştır.

Sonuçlar ve Analizler

Yetişkinler üzerinde ülke çapında yapılmış bu ankete göre, Dünya Ticaret Merkezi'nin bombalanması Amerikalıların Müslümanları değerlendirmesini olumsuz yönde etkilemiştir. Elinizdeki anket artı-eksi üç puan hata payına sahiptir.

Araştırmaya göre her beş Amerikalıdan biri, "Dünya Ticaret Merkezinin bombalanmasından sonra gelişen olayların, Müslümanlarla ilgili düşüncelerini olumsuz yönde etkileyeceği" kanaatindedir. Yüzde 55'i olumsuz yönde etkilemeyeceğini düşünürken, % 24'ü bundan emin olmadıklarını ya da bu konuda herhangi bir fikir taşımadıklarını söylemektedirler. Müslümanlar için daha da kötüsü, ankete katılan her on kişiden ikisinin (% 42'si) "Müslümanların ABD'ye göç etmesine sınırlamalar getirilmesi gerektiğini" düşünmesidir. Yüzde 31'i bu görüşe katılmazken % 21'i de bundan emin değildir.

Bu bulgular, Müslümanların Amerikan toplumu nezdinde hâlihazırda sahip olduğu imaj problemini ortaya koymaktadır. Anket, incelenen dinî topluluklar arasında Müslümanların en düşük olumlu ve en yüksek olumsuz puana sahip olduğunu göstermektedir. Yalnızca % 23 İslâm'a ve Müslümanlara olumlu puan verirken, % 36'sı olumsuz puan vermekte, % 41'i ise çekimser kalmaktadır. Tablo 1'de görüldüğü gibi, Amerikalıların Müslümanlara düşük puan vermeleri ile diğer dinî grupları değerlendirmeleri arasında tezatlar bulunmaktadır.

Tablo 1: Bazı Dinî Gruplara Yönelik İzlenimler (%)

Grup	Olumlu	Olumsuz	Çekimser
Katolik	67	17	16
Presbiteryen	65	12	23
Luteryen	60	10	30
Yahudilik	52	20	28
Fundamentalist Hıristiyan	39	24	37
Mormon	35	33	32
Hinduizm	23	31	45
İslâm	23	36	41

Her dört kişiden ikisinin İslâm ya da Müslümanlarla ilgili çekimser kalması ya da herhangi bir fikir taşınaması önemli bir vakıadır. Müslümanlar Kuzey'de (% 33) diğer bölgelerden daha olumlu (Güney % 19; Great Lakes/Merkez % 22; Batı % 20) bir şekilde değerlendirilmektedir. Müslümanlara en az olumlu puanı yaşlı Amerikalılar verse de (sadece % 15) bu konuda bir görüşü olmayan en büyük kesimi (% 47) yine onlar oluşturmaktadır. Üniversite mezunları, Müslümanları ya da İslâm'ı olumlu değerlendirme konusuna lise veya daha düşük okul mezunu insanlardan iki misli (% 37) daha istekli yaklaşmaktadırlar. Yüksek gelir grubuna mensup olanlar en olumlu izlenime (% 36) sahip olurken, diğer gelir grupları arasında çok belirgin farklılıklar göze çarpmamaktadır.

Hinduizm ile İslâm aynı olumlu izlenim yüzdesine (% 23) sahip olmasına rağmen, İslâm % 36'lık bir olumsuz değerlendirme yüzdesiyle Hinduizm (% 31)'i de geride bırakmaktadır. İslâm'da olduğu gibi Hinduizm örneğinde de, ülke çapındaki örneklemin % 45'i herhangi bir fikre sahip değildir. Bunda şaşılacak bir durum yoktur. Zira Amerikalılar Doğu Dünyası ile ilgili çok az bir bilgiye sahiptir -ancak İslâm ve Müslümanların imajının Hinduizminden daha kötü olması Amerikalı Müslüman liderlerin gayretlerinin bir sonucudur.

Bütün bunların yanında birtakım özel nitelikler sözkonusu olduğu zaman farklı değerlendirmeler yapılabilir. Meselâ, Müslümanların "biret dinî fanatik olduğu" şeklindeki değerlendirmeye ankete iştirak edenlerin % 43'ü katılırken, % 24'ü katılmamakta, % 33'ü ise çekimser kalmaktadır. Çoğunluğa yakın bir kesim % 47 ile Fundamentalist Hristiyanlar için de aynı değerlendirme yapılmaktadır. "Müslümanların başkalarına müsamaha göstermediğine" inanan Amerikalıların oranı (% 28) buna inananların oranından (% 22) daha fazla iken, çekimser kalanların oranı % 50'ye ulaşmaktadır. Aynı zamanda Fundamentalist Hristiyanların müsamasız olduğuna inananlar % 30 iken (% 28 katılmıyor, % 42 çekimser), yalnızca % 22'lik bir kısım Yahudilerin müsamasız olduğuna inanmaktadır (% 46 katılmıyor, % 32 çekimser).

Anketten çıkarılan sonuçların Müslümanlar için büsbütün kötü olduğu söylenemez. Yaklaşık beş kişiden ikisi (% 38) Müslümanların insanları "temiz ve iffetli bir hayata davet ettiğine" inanırken, % 15'i bu görüşe katılmamakta, % 48'i ise çekimser kalmaktadır. Ankete katılanlar arasında, "Müslümanların büyük çoğunluğunun terörizmden nefret ettiğine" inananlar (% 34), inananlardan (% 17) daha büyük bir yüzdeyi teşkil etmektedir. Karşılaştırıldığında % 66 oranında, Yahudilerin temiz ve namuslu bir hayata çağırıldığına inanırken, aynı şey Fundamentalist Hristiyanlar için % 50 olarak gerçekleşmektedir.

Anketten elde edilen önemli netice de medya ve eğlence araçlarında sunu-

lan olumsuz klişeleşmiş imajlara rağmen Müslümanlar hakkında çekimser kalma veya fikir taşımama oranlarının *büyük* olmasıdır. Ankete katılanların üçte bir ile beşte iki arasında değişen oranlarda İslâm hakkında taşıdıkları düşüncelerden emin olmaması önemli sayıda Amerikalının daha fazla delil istediğini (ihtiyacı olduğunu) ve kanaat geliştirme noktasında aceleci davranmadığını göstermektedir. Aynı zamanda bu sonuç Amerikalı Müslümanların Amerikan yaşamıyla daha iyi bütünleşme ve daha ön plana çıkma fırsatı bulunduğu anlamına da gelmektedir. Araştırma verilerine göre, Yahudiler ve Fundamentalist Hristiyanlar Amerikan toplumsal yaşayışı içerisinde sahip oldukları belirginlik ve etkileşim sayesinde çeşitli menfaatler elde edebilmişlerdir. En hızlı büyüyen ve belki de Amerika'da Hristiyanların dışında en büyük dinî grubu oluşturan Amerikalı Müslümanlar; büyük Amerikan metropol merkezlerinde yoğun olarak bulunmaları, çeşitli meslek dallarında, küçük ticaret ve işgücü alanlarında temsil edilmeleri ve çok olumlu dinî değerleri vaz etmeleri sayesinde çeşitli faydalar elde edebilirler.

Anket, Amerikalıların Müslümanlara tarafsız yaklaşma niyetinde olduğunu ve Müslümanların Amerikan hayat tarzıyla daha fazla bütünleşmelerini desteklediğini göstermektedir. Meselâ Amerikalıların onda dördü (% 42) "Müslümanlar aleyhine ayrımcılık yapıldığına" inanırken, % 22'si inanmamakta ve % 36'sı çekimser kalmaktadır. Müslümanların tersine, Fundamentalist Hristiyanların aleyhine ayrımcılık yapıldığına inananlar % 19, inanmayanlar % 42, çekimser kalanlar ise % 38 şeklinde dağılmaktadır.

Ankete katılanların yaklaşık onda dördü (% 38) "Müslüman erkek ve kadınların Cuma günü namaz için işten izin almasını" onaylarken, % 34'ü onaylamamaktadır. Yine hemen her on kişiden dördü (% 38) "Müslüman kadınların eğer isterlerse çalışırken örtünebileceğini" düşünürken, % 20'si böyle düşünmemektedir. Beş kişiden sadece biri (% 20) "Amerika'da Müslümanların çok hızlı arttıkları" fikrine katılırken, % 28'i katılmamakta, % 52'si ise çekimser kalmaktadır.

Fakat yine de anket bazı çelişkili sonuçlar da vermektedir. Ankete katılanların yaklaşık yarısı (% 49) "Amerikalı Müslümanların İslâmî tatil günlerinde ücretli izin sayılmasına" karşı çıkarken, % 24'ü izinli sayılmalarını uygun bulmakta, % 37'si ise çekimser kalmaktadır.

Şimdilerde Amerikan politikacıları Müslümanların içinde yer aldığı bazı meseleler meşgul etmektedir. Tablo 2'de çeşitli sıcak çatışma bölgelerindeki taraflar hakkında Amerikan halkının ne düşündüğü görülüyor.

Tablo 2: Müslümanların Yer aldığı Krizler Hakkında Amerikalıların Düşünceleri (%)

Soru: Aşağıdaki gruplar arasındaki çatışmada ABD hangi tarafı desteklemiştir?

SIRPLAR VE BOSNALI MÜSLÜMANLAR			
Sırp	Bosnalı Müslümanlar	Hiçbiri	Görüşü Yok
5	12	37	45
İSRAİL VE FİLİSTİNLİLER			
İsrail	Filistinliler	Hiçbiri	Görüşü Yok
21	8	36	35
NEO-FAŞİST ALMANLAR VE MÜSLÜMAN GÖÇMENLER			
N-F Almanlar	Müslüman Göçmenler	Hiçbiri	Görüşü Yok
4	23	35	37
İSRAİL VE SINIRDIŞI EDİLEN MÜSLÜMANLAR			
İsrail	Sınırdışı Edilen Müslümanlar	Hiçbiri	Görüşü Yok
19	13	29	40

Almanya'daki Neo-Faşistler ve Müslümanlarla ilgili olay istisna edilirse, Müslümanlar için herhangi bir toplumsal sempati izine rastlanmamaktadır. 18-34 yaşları arasındakiler sınırdışı edilen Müslümanlara karşı daha çok sempati duyanlar, Kuzeydoğuların her iki tarafa da eşit oy vermeleri hayli ilginçtir. Konu edilen olayların hepsinde belki de elde edilen en önemli sonuç, sözkonusu konularda net olmayan ya da herhangi bir fikri bulunmayanların büyük çoğunlukta oluşudur. Bu durum, sözkonusu meseleler hakkında bilgi ve ilgi eksikliği bulunduğunu ve Müslümanların daha iyi bir netice elde etme fırsatına sahip olduğunu göstermektedir.

Bu gayretler gösterilinceye kadar (eğer gösterilirse), Müslümanların son olaylar yüzünden zarar göreceği tahmin edilmektedir. Dünya Ticaret Merkezi'nin bombalanması olayının Müslümanlarla ilgili düşüncelerini olumsuz yönde etkileyeceğini söyleyen % 22'lik kesime ek olarak, % 56 nisbetinde "Arap-Amerikalılar üzerinde olumsuz tesir yapacağına" inanılıyor. Ankete katılanlar arasında bombalama olayının "yabancı bir ülkeyi de içine alan daha geniş çaplı bir planın parçası olduğuna" inananlar (% 33) ile "sadece birkaç teröristin işi olduğuna"

inananlar (% 32) birbirine eşittir.

Sonraki Adım

Amerika'daki etkili gözlemcilere göre, soğuk savaş döneminin sona ermesiyle İslâm ülkeleri ve İslâmî hareketler Amerikan politikacıları için büyük bir ilgi odağı haline gelmiştir. Profesör Shaw Dallah'ın *The Link* (Bağ) adlı eserinde belirttiği gibi "İslâm dünyasıyla Amerika arasında bir husûmet oluşturmaya çalışılmaktadır. Yeni düşmanın İslâm olduğu ve dünyanın belli başlı problemleri bölgelerinde İslâmî topluluk ve hareketlerin başrolü oynadığı" açıkça görülmektedir. Bugüne kadar Amerikalıların Müslümanlara pek sempati duydukları ve Müslümanları anladıkları söylenemez. Diğer yandan Müslümanlarla ilgili herhangi bir fikir ya da bilgiye sahip olmayanların sayısı da, bütün olumsuz imajlara rağmen, bir hayli yüksektir. Bu durum olumlu bir imaj oluşturulması ve tasarlanması için yeterli fırsatların mevcut olduğunu göstermektedir.

Müslüman devletlerin ve Amerikalı Müslüman liderlerin katıldığı ortak projelere ihtiyaç duyulmaktadır. Problemin asıl kaynağını hedefleyen halkla ilişkiler kampanyası için medya vb. bütün imkânlar kullanılmalıdır. Televizyon reklamları, hayırsever bağışlar ve ilgi çekici hikâyelerle daha mutedil bir Müslüman imajı oluşturulabilir. Özel televizyon programları yaptırmak, filmlerde ve televizyon şov programlarında olumlu Müslüman karakterleri kullanmak ve bazı müşahhas olayları yardım toplama gayesiyle desteklemek olumlu bir imaj oluşturulmasında ve toplumun büyük kesimiyle bir köprü kurulmasında önemli bir katkı sağlayacaktır. Amerikalı Müslümanlar *kendilerini toplumdan dışlamayıp, toplumsal meselelerle daha yakından ilgilenmelidirler*. Göze ve kulağa hitab eden öğretici paketler hazırlanıp okullara ve toplumun muhtelif kesimlerine dağıtılmalıdır. Amerikalı Müslümanlar evrensel hizmetlere ve yerel projelere katılımlarını ısrarlı bir şekilde arttırmalıdır. Anket, önemli bir imaj gelişimi sağlama çabaları için yolun sonuna kadar açık olduğunu göstermektedir.

Çeviren: Halim Sırçancı